TEST ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA

12. máj 2014

Rob to, čo dokážeš a modli sa za to, čo nedokážeš – a Boh dá, aby si to dokázal.
Sv. Augustín

Čas na vypracovanie: 60 minút **Plný počet bodov:** 30 (30 x 1b)
Ráta sa jedine úplná odpoveď!
Odpovede, prosím, vpisujte čitateľne do pripraveného hárka.

Ukážka č. 1

Viktor Mikláš: Nech Bože dá (2000)

Nech Bože dá nech Bože dá
Veď my na to máme
Nech Bože dá nech Bože dá
Ten víťazný gól
Nech Bože dá nech Bože dá
Veď dobre to hráme
Aby viac na nás
Nik nezabudol

Koľko krát sám si tam stál
Koľko rán tým sa nešetrí
Koľko krát si už prehrával
Býval sám kdesi v závetrí

Toľko hviezd a náš dvojkríž
Možno sláva nikto netuší
Trocha sĺz ešte neveríš
Ráno dvíha vietor do duší

Aj keď sú už na kolenách
Každý z nás je trochu dobitý
To pre nás nič neznamená
Pýchou niesme nikdy opití

1 Ktorá **slovná štylistická figúra** sa nachádza v 1. verši refrénu piesne?
2 Určte **druh rýmu** v posledných troch strofách a napíšte jeho schému.
3 Určte **umelecký jazykový prostriedok** nachádzajúci sa v poslednom verši ukážky.
4 Koľko **čiarok** treba doplniť do názvu piesne?
5 Ku ktorým vetám **podľa obsahu/modálnosti** patrí názov textu piesne?
6 Vypíšte z ukážky **dvojicu antonymných zámen.**
7 Z podstatného mena v poslednom verši utvorte **príslovku** a napíšte ju v 2. stupni.
8 Nájdite v ukážke **gramaticky nesprávne** napísané slová. Vypíšte ich pravopisne správne.
9 Vypíšte z ukážky slovo **vo vokatíve**.
10 Pieseň nepreslávil textár Viktor Mikláš, ale Milan Špaňo. Ktorým termínom sa označuje **výkonný umelec** – v tomto prípade hudobník -, **ktorý stvárňuje, podáva umelecké dielo?**

Ukážka č. 2

Ján Brezina: **Anekdoty o slávnych**

Keď sa dostali do čiernej Afriky prvé bicykle, domorodci sa pozerali na bicyklistov s veľkým pohŕdaním. Týkalo sa to aj lekárov známej nemocnice malomocných v Lambaréne. Profesor Albert Schweitzer raz začul, ako sa dvaja domorodci obrátili za jedným z jeho asistentov, ktorý práve prešiel popri nich na bicykli, a s úsmeškom si uľavili:
- Tí **belosi** sú takí leniví, že sedia, aj keď utekajú.

11 Ktorým pojmom (francúzskeho pôvodu) sa v teórii literatúry označuje **nečakané, netradičné, vtipné zakončenie, vyústenie príbehu**?
12 Vypíšte z ukážky **slovo so slabikotvornou spoluhláskou**.
13 Určte **vid** posledného slovesa v ukážke.
14 Z prvej vety vypíšte **životné podstatné mená** a určte ich **skloňovací vzor**.
15 Ktorým **slovotvorným postupom** vzniklo podčiarknuté slovo?
16 Vypíšte z ukážky **nezhodný prívlastok**.
17 V ukážke vyhľadajte **časticu** a vypíšte ju.
18 Od hrubo vyznačeného slova v poslednej vete ukážky utvorte **vzťahové prídavné meno**. Napíšte ho v strednom rode v nominatíve singuláru.
19 Ktorý **slohový postup** je použitý v ukážke č. 2?
20 Ku ktorému **literárnemu druhu** patrí daná ukážka?

Ukážka č. 3

Peter Mihalovič: Čítanie alebo dejiny bez konca
Recenzia knihy Alberta Manguela Dějiny čtení

...aj v našich končinách sa ešte v stredoveku neodporúčalo učiť ženy čítať a písať, stačilo, keď vedeli viesť domácnosť. Taktiež nebolo samozrejmosťou čítať si v súkromí, len tak, nečujne a pre seba, pretože normálne sa čítalo nahlas. Manguel uvádza, aké prekvapenie zažil Augustín, keď uvidel Ambróza ticho čítať. Svoje prekvapenie opísal týmito slovami: *"Keď čítaval, očami prebehoval stránky a duchom sa usiloval pochopiť zmysel. Hlas a jazyk vtedy odpočívali. Vždy, keď som prišiel k nemu, našiel som ho v tichosti, ako číta, a nikdy nie ináč. Zavše som sedel dlho mlčky, a potom som odišiel, lebo som si myslel, že tú kratučkú chvíľku, ktorú má na osvieženie mysle, chce využiť v pokoji a bezstarostnosti o cudzie záležitosti."* Augustínove slová okrem toho, že upozorňujú na Ambrózovo tiché čítanie, ešte nepriamo upozornili na niečo iné, čo je taktiež veľmi dôležité. Čítajúci človek sa oddáva natoľko knihe, že stráca kontakt s okolitým svetom. Čítanie mu akoby umožnilo sa preniesť do iného, paralelného alebo alternatívneho sveta. S tým súvisí aj otázka, čo sa vlastne deje v našej mysli, keď čítame? Táto otázka zamestnávala filozofov a vedcov už odnepamäti, a zdá sa, že ešte dlho zamestnávať bude, pretože stále sa rodia nové a nové teórie, ktoré majú ambíciu **rozlúštiť** túto príliš komplikovanú hádanku...

ZDROJ: http://www.magazinos.sk/OS/Archiv/Dvadsat-rokov-po/Recenzie/Citanie-alebo-dejiny-bez-konca

21 Ku ktorému **jazykovému štýlu** patrí tento úryvok?
22 Vypíšte z textu **privlastňovacie prídavné mená**.
23 Vyhľadajte a vypíšte z textu **podstatné meno** s týmito gramatickými kategóriami: **stredný rod, lokál, singulár, vzor vysvedčenie**.
24 Určte **slovný druh** prvého slova priamej reči.
25 Z hrubo vyznačeného slovesa utvorte správne **podmieňovací spôsob**. Tvar podmieňovacieho spôsobu závisí od gramatických kategórií slova, na ktorý sa vzťahuje.
26 Tretiu vetu v úryvku určte **podľa zloženia**.
27 Vyhľadajte v texte vetu, v ktorej sa nachádza **viacnásobný prívlastok** a vypíšte ho.
28 Vypíšte tú **časť z textu**, ktorá má rovnaký význam ako frazeologizmus **lietať v oblakoch**.
29 Ako sa nazýva **prozodický jav reči**, ktorý možno uplatniť aj pri čítaní nahlas a pri ktorom dochádza k silovému zvýrazneniu významového jadra vety?
30 Ku ktorému slohovému postupu sa radí **recenzia** knihy či filmu?

TEST ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA - kľúč odpovedí

Otázka	Správna odpoveď	Počet bodov
1	epizeuxa	1
2	striedavý rým, ABAB	1
3	metafora	1
4	dve/2	1
5	želacia veta	1
6	nik - každý	1
7	pyšnejšie	1
8	koľkokrát, nie sme	1
9	Bože	1
10	interpret	1
11	pointa	1
12	prvé, pohŕdaním, Albert	1
13	nedokonavý vid	1
14	domorodci - chlap, bicyklistov - hrdina	1
15	skladaním (alebo aj odvodzovaním)	1
16	nemocnice (alebo malomocných alebo v Lambaréne)	1
17	aj	1
18	belošské	1
19	rozprávací slohový postup	1
20	epika	1
21	publicistický alebo náučný	1
22	Augustínove, Ambrózovo	1
23	súkromí alebo súkromie	1
24	spojka	1
25	rozlúštili by	1
26	zložené súvetie (alebo aj zložená veta)	1
27	iného, paralelného alebo alternatívneho; nové a nové	1
28	stráca kontakt s okolitým svetom	1
29	dôraz	1
30	úvahový/výkladový alebo informačný	1

30